

Smoking | Senility

Shiur# 474 | Jul 13th 2024

סוכות רשימות לב תשל"ז

שנים מקרא ואחד תרגום אפי' עטרות ודיבון [ברכות ח.], וע"ע אר"ח סי' רפ"ה ובט"ז שם], מבואר בראשונים דנקט כאן הפסוק של עטרות ודיבון מטעם דהתרגום שלו שוה ללשה"ק. אבל עדיין צ"ע [וע' תוס'] דהלא גם תיבות ראובן שמעון תרגום שלהן שוה ללשה"ק. ומבואר בגר"א דיש תחום של קדושה, ותחום של טומאה שכנגד, ותחום של חול ביניהם שיתכן לימשך לכאן ולכאן. במקום, א"י תחום הקדושה, ומדבר העמים התחום שכנגד, ועבר הירדן תחום החול. בלשון, לה"ק תחום הקדושה. לשונות העמים תחום הטומאה. ולשוז ארמית תחום החול.

ועטרות ודיבון מעבר הירדן הן ואינן בעצם מקדושת ארץ ישראל, רק דהרצון להכניסם לתחום הקדושה. וכמו כן לשון התרגום דבעצם אינו קדוש, רק דהרצון להכניסו לתחום הקדושה, ולכן נקטו שנים מקרא ואחד תרגום, ואפי' עטרות ודיבון.

שו"ת ציץ אליעזר חלק טו סימן לט

(א) נדהמתי ונבהלתי וממש רעדה אחזתני עקב הסברתו המעמיקה והבהירה, וראיותיו הרפואיות המופתיות, והוכחותיו הממשיות המעידות במאה עדים שהעישון של סיגריות כמוהו כגחלי רתמים לגוף, כי הוא מזיק בצורה חמורה ביותר לבריאות הגוף של המעשן. וכי העישון עלול ממש לקצר את החיים ח"ו, וסופר ומונה מספרים מבהילים מהסטטיסטיקה המתפרסמת מדי פעם המצביעה ומראה באצבע על התוצאות החמורות ביותר מריבוי העישון, ואשר בכנפיה - הסטניים נופלים קרבנות לרוב, והרבה יותר מעשרות אלפים ורבבות אנשים ברחבי העולם באים עליהם כחתף (כתוצאה מזה) בשטחי הגוף ואבריו השונים ובעיקר באברי הנשימה והריאות, גידולים ממאירים, וכן, נפחת - הריאות, ברוכטיס כרונית, היזיקם ללב ולכלי הדם התכווצויות בקיבה ובמעיים, ועוד ועוד, עד כי הרופאים גזרו אומר כי העישון הוא הקוטל הראשון של האנושות.

לאור זה נראה ברור ללא צל של ספק כי אין מקום להתברך בלב (כפי שאחרים רוצים לומר כן) ולהורות כי היות והעישון רבים דשים בו אם כן יש להחיל על זה המאמר חז"ל בכמה מקומות על מנהג עולם במקום שיש לחוש לסכנה, שפסקו פסקם ואמרו: והאידנא דדשו בו רבים שומר פתאים ה'. דלא אמרו כן אלא במקומות דלא נתגלה בהתם, והמציאות לא הראתה על היפוכו של דבר, ואדרבא ראו שרבים וכן שלימים עברו ולא ניזוקו (עיין לדוגמא במסכת יבמות ד' י"ב ע"ב ודף ע"ב ע"א וכן בע"ז דף ל' ע"ב), אבל בכגון הנידון שלפנינו אשר בעיקר בעשרות השנים האחרונות לאור המחקרים המדעיים והרפואיים השונים נתגלו בממדים מבהילים היזיקי הגוף המרובים והמסוכנים אשר העישון גורם בכנפיו, והתודעה הזאת גם יצאה כבר טבעה בעולם עד כדי כך שבכמה מדינות גדולות ועצומות יצא החוק מאת ממשלותיהם על חובת ציון אזהרה על כל חפיסת סיגריות האומרת הרופא הממשלתי הראשי מזהיר את המעשנים שהעישון מסכן את בריאותם ומזיק לה. ואני קורא כעת דו"ח ממשלתי אמריקאי, ומטעם הרופא האמריקאי הראשי שהתפרסם דוקא השבוע בכ"ע =בכתב עת= האומרת יותר ממאה אלף אמריקאים ימותו השנה מסרטן בגלל שעישנו סיגריות וכן כי עישון סיגריות הוא כיום הגורם העיקרי לתמותה ממחלת הסרטן בארה"ב ושאינן פעולה בה יכול אדם לנקוט על מנת להוריד את סכנת הסרטן בצורה יותר אפקטיבית (השפעתית) מאשר הפסקת העישון. אם כן בודאי ובודאי שאבסורדי הוא להעלים עין מכל זה ולהפטיר כלאחר יד ולומר כי גם על כגון זה נאמר שומר פתאים ה'.

תשובות והנהגות כרך ג סימן שנד

איסור עישון סיגריות שמסכן חיים

היום הוכח באופן ברור דעישון סיגריות מזיק לבריאות וגורם לסרטן הריאות ח"ו, למחלות בדרכי הנשימה ולמחלות לב, והמספרים מבהילים ממש, וקראו אותי להוציא כרוז שכל המעשן עובר איסור חמור מאוד שמסכן בזה את גופו, ועברייך הוא מדין תורה שמכניס עצמו לסכנה שאיסורו ברור. אבל אף שלדעתי אכן

יש בזה סכנה וראוי לאסור, עדיין לא ברור אצלי אם כדאי להכריז על כך איסור מרבנים אף שרבים לא ישמעו.

אמנם במק"א הבאתי דעת רופא אחד שטען שסרטן עלול לפגוע בעשרות מקומות בגוף ר"ל גם בלא עישון, ואצל המעשן נפגעים ריאותיו יותר מאשר אבר אחר, אבל בלא מעשנים גם כן הסרטן פוגע ר"ל ולא ניצול, רק שאצלו מופיע הסרטן באבר אחר, ולכן יתכן שאותו אדם שעישן ונפגע בסרטן הריאות רח"ל, היו לו אותם הסיכויים להיפגע מהמחלה גם בלא עישון, אלא שאז זה היה פוגע בו אולי באיברים אחרים. ותמהני היאך אפשר לסמוך על סברא כזאת, והלוא אדרבה אפשר שאם היו איבריו בריאים ולא נפגע בריאות, לא היה נפגע כלל, ודוקא בעישון פוגע בו הסרטן, ויש כאן חשש פיקוח נפש ממש כפשוטו, והיאך נוכל בסברא פורחת באויר ליכנס לחשש פיקוח נפש.

הבאתי עוד מה שיש טוענים שסיבת המחלה היום היא החיים הסואנים הגורמים לעצבנות, ולכן בכפרים או אצל התימנים שחיהם שלווים לא היה מצוי כלל, והמעשנים טוענים שאדרבה העישון עוזר להם במקרים הרבה להשקיט עצביהם, ובפרט דהרגילים בעישון הרגל נעשה כטבע וקשה להם מאוד בלעדיו שטוענים שזה גופא יזיק הרבה לבריאותם, וגם זה דחיתי שהתורה לא התירה לנו ללכת אחר תאות לבו, ולכן עליו להיגמל מתאוה זו המזיקה ומסכנת את בריאותו ח"ו, וגם לא הוכח אם אכן ע"י שמשקיט עצביו יינצל, אבל שעישון מזיק כבר הוכח ברור.

הבאתי עוד מה שיש שרצו לטעון שאורח החיים שלנו כולל סעודות עם תערובת של הרבה מאכלים לא טבעיים, ובשר בע"ח שבח"י הבהמה או העוף הוזרקו להם זריקות שאינם טובים לבריאות, צבע מאכל, חומרי הדברה למניעת מזיקים המיוחדים למאכלים בעודם במחבור לקרקע, כל אלו עלולים לסכן הגוף, ולמה לנו לשפוך חימה רק על המעשנים. ולא דמי שהעישון אין בו צורך כלל והוכח שמזיק ומסוכן, ולכן חייבין למנוע, אבל שאר המאכלים הנ"ל שהבאתי אין בהם אלא חשש גרידא, ובמדה ויש ממש חשש סכנה השלטונות מונעים, ואף שטוב ליזהר מהם כפי האפשר, אך על זה נאמר "שומר פתאים ד" שאין צורך לדקדק אחר חששות רחוקים מאד בדבר שדשו בו ונהגו בו רבים.

ונראה שעישון סיגריות דומה במהותו לעישון חשיש או אופיום ושאר סמים מסוכנים, רק שבאלו הסמים אוסרים השלטונות ואף מענישים על כך, אבל בסיגריות אי אפשר להם למנוע כיון שכבר הורגלו בזה ולא יועיל. אכן לדעתי המעשן עובר בלאו ד"לא תתורו אחרי לבבכם", שנוהג רק כפי תאות לבבו, בשעה שע"פ שכל אסור, ועיין בחינוך שביאר גדר לאו זה, וכאן לא שייך לומר "שומר פתאים ה'" וכמבואר ביבמות (עד א), דנראה שזהו בדבר המזיק רק מצד הסברא, והואיל ולא מצינו למעשה שמזיק נהגו להקל, ובזה הקדוש ברוך הוא שומר, אבל בני"ד שנראה בעליל היום שמסכן, ודאי אסור לו להכניס עצמו לסכנה.

מיהו אין גוזרים על הציבור גזירה שלא ישמעו לנו, ויכול לצאת תקלה שיסיקו מכך שאין לרבנים השפעה, וממילא לא יקבלו דבריהם גם בשאר דברים, וגם תמיד ימצאו איזה רב שמתיר ואפילו מעשן בעצמו, ואינם צריכים להצטדק יותר ממנו, לכן חוששני לפרסם האיסור מדינא.

ולכן אף שאני מזהיר כל אחד לא לעשן, ואפילו לא להתיישב במקומות שמעשנים, ואם בא אצלו אחד המעשן יש לבקש ממנו למנוע לעשן עכ"פ לפניו, וליזהר מאיסור זה שהתורה הזהירה "ונשמרתם מאד לנפשותיכם", והוא כגדר מאבד עצמו לדעת, אבל להוציא כרוז על כך ברבים שהדבר איסור חמור אינו כדאי, הואיל וחלק ניכר לא ישמעו לנו, וכמו שרואים שהרופאים בעצמם אין בכוחם לאסור אפילו לעצמם לעשן, גם אנו מוכרחים לשתוק, אבל ראוי לומר למעשן שמשחק בחייו [ואף חיי שעה בכלל זה] עבור הנאתו, וימהר להסיר תקלה וסכנה מגופו, ואז טוב לו ששומר גופו שהוא נרתיק לנשמתו, והקב"ה ישמור אותו מכל רע.

וכל זה לעצמו, אבל בציבור יש לאנשים זכות למנוע אותו דהוה כקוטרא ובית הכסא שהריח מפריע ויכולים לעכב. וגם הוא עצמו ראוי לו להימנע מעישון ברבים, ובבתי כנסיות וישיבות וכדומה ראוי לתקן שאסור לעשן ברבים, וב"ה בהרבה מקומות כבר תיקנו כן והיא תקנה גדולה. ומה שכמה רבנים ואדמו"רים מעשנים ראו כן בדורות הקודמין, ואולי הטבאק היה אז אחרת, אבל היום אין לדיין אלא מה שעניו רואות, וכיון שהיום נראה בעליל שמסכן ומזיק לבריאות אסור וכמ"ש, ואפילו במי שחושב שאצלו לא הזיק יש לו לחשוש שאח"כ יזיק או שאין ההיזק ניכר עדיין וע"כ אסור וכמ"ש.

ועובדא ידענא מגדול אחד זצ"ל, שעישן סיגריות הרבה, ובסוף ימיו נחלה והרופא אמר שהריאות פגועות לגמרי, ואין לו אלא כחודש לחיות. וביקש שיביאו אצלו עשרה אנשים ואמר להם בערך בזה הלשון "יודע אני שבשמים ידונו אותי כמאבד עצמו לדעת, שעישנתי אף שיש סכנה בדבר, אבל אני מקוה להי"ת שבזה שאני מתודה לפניכם, ואומר הריני מתחרט על מה שעשיתי, ובזאת שאני מבקש מכם לא לעשות ח"ו כמוני, אולי יהיו דברים אלו מקצת תיקון לחטאי" עכ"ד.

(ובזמן האחרון נודע שמערבין גליצרין בטבאק שבסיגריות כדי שלא יתייבש ובמיוחד בחו"ל, גליצרין שמקורו מבעלי חיים טרפות ונבילות, ויש לחוש כשמעשן שנכנס בו משהו כטעימה, ואף ששמעתי שיש מערבין גליצרין סינטטי, שאין בו איסור, וכן יש מצדדין להתיר אפי' בגליצרין מבע"ח, ועיין היטב במ"א תס"ז ס"ק י' בטבאק שמערבין בו שכר שאסור לקיימו בפסח וצריך לסוגרו בחדר, וכ"ז צ"ב ואכמ"ל).

ישיבה בערך מגיל י"ח ומעלה ולפעמים אף פחות מזה שמעשנים כסדר וראשי הישיבות והמשגיח והמנהל לא אוסרים עליהם איסור חמור ושיאזינו להם, ובפרט לאחרונה ביררו שאף אם לא מעשן אלא נמצא בחדר ויושב ליד מי שמעשן העישון מזיק לו, וגם כן בכמה מקומות שבני תורה לא הולכים שם בבתי משקאות שבאים ויושבים שעות ושותים אסרו כבר בכמה מקומות את העישון אף שהמשקה מזיק, אבל בזה עדיין לא הכירו, אבל הכירו שעישון הוא סכנה, ומה שאחד בירושלים אמר ששמע מפוסק שמותר כי שומר פתאים ה' שאלתי אם שמע כך מהפוסק ואמר לא, אלא אחד אמר לו הרי דהשמועות פורחות באויר ואין היתר גמור, אבל יש איסור גמור, וחוסו נא על נפשותיכם ותפסיקו לעשן למען ייטב לכם וייטב לאחרים, וראוי לפרסם את האיסור בכל מקום ובכמה מקומות שלחתי שידיבוקו מודעה בישיבות ובבתי מדרשים שאסור לעשן והרבה כתבו לי מכתבי תורה שהדבקתי את המודעות, וכעת לאלו שמעשנים צריך שאיסור זה ידבק אל לבם ויבינו את חומר המצב, וזה בין לצעירים ובין לזקנים, ואם אזכה שמחמת התשובה הזאת כמה יפסיקו אז זהו תיקון גדול,

ויהי רצון שיסיר לב האבן מתוך בני ישראל וירגישו בסכנה ויעשו כדת של תורה, וישפיעו עי"ז שיפסיקו לעשן גם כן על אחרים, ולזכות גדולה תיחשב להם,

הדו"ש הטוב,

אפרים גרינבלט

נ.ב. וכעת ראיתי בספר ויצבור יוסף לידידי הרה"ג הרב שעשוע שליט"א בעמוד קל"ד שכתב צריך להזהר מאד שלא לעשן שכבר נודע מחכמי הרפואה שבדורינו שהעישון מזיק לבריאות עכ"ל.

ועיין שו"ת אגרות משה חושן משפט ח"ב סימן ע"ו שכתב שמן הראוי שלא לעשן אבל א"א לאסרו, ובסימן י"ח לגבי עישון בציבור כגון בבית הכנסת יכולים למחות בו אפילו יודע שלא יחלה מזה, ובציץ אליעזר ח"ט סי' ל"ט שכתב שלא שייך שומר פתאים ד' מפני שלא נאמר כן כמה שחזינן שאין שמירה, ועי' קובץ תורני דברי משפט ח"ג (תשנ"ח) עמוד שנ"ד מ"ש בענין עישון הרה"ג ר' יהודה סולמן שליט"א.

וכעת ר"ח אייר נתקבל ס' הליכות עולם על הבן איש חי מבעל יביע אומר ובעמוד רס"ו כתב בפירוש לאסור לעשן וא"כ רואים שכך הוא דעת גדולי זמנינו דאסור לעשן וזה בת"א ירושלים תשנ"ח.

גם בנר, וראיתי מ"ש הדר"ג ורק אוסיף נופך משלי, והוא שבנרות המקדש יש צורת המצוה, למשל שמן זית זך, חצי לוג שמן וכו' וכל הדינים והפרטים מבוארים מן הפסוקים אמנם בחנוכה אין הדלקת הנרות רק מטעם פירסומי ניסא ואין כל דיני' ופרטי' נאמרים רק לענין צורת הדלקה, מכיון שאמרו חז"ל שבעינן להדליק נרות חנוכה נאמר עליו דיני הדלקה ולמשל הדליקו חש"ו פסול ולא יצא כיון שזה לא הוי הדלקה, וכן השמן בעינן עד שיכלה רגל מן השוק כיון דרק נאמר מצותו להדליק המנורה שיראו כל העוברים ושבים, ותקנו ברכת הרואה, וכן על פתחי הבתים זהו כל דיני המצוה כמה שתקנו משום פרסומי ניסא אמנם בעצם הנר שזהו משום הנס אין שום דינים בזה ורק למהדרין יהדרו את המצוה וכמש"כ הדר"ג שליט"א ואפי' בחשמל היינו מתירים רק אם בעינן אש וזהו חסרון בעצם ההדלקה וכנ"ל, נמצא שליכא בזה צורת מצוה בכלל, ובנרות לכ' קיים מצות הדלקה ופירסומי ניסא כנ"ל כנלענ"ד.

ואשאר ידיו תלמידו.

צבי יורמן

בן הרב החסיד ר' שלמה שליט"א ממונסי

סימן תקפו.

עישון פגרות

כבוד חברת ש"ס שיחיו. בזמן שנתתי הסיום, נשאלתי דמדוע אי אפשר לומר דשומר פתאים ה' ושלא לאסור העישון, ועניתי לכשאחזור הביתה אעיין בזה ואשלח לנותן השיעור התשובה ושיקרא לפניהם, וזה אשר כתבתי,

כפי שידוע שהחברות הגדולות שמייצרים סגרות נתנו מליוני מליונים למשפחות שחלק מתו מחמת העישון, וכעת הודיעו ששיקרו מה שכתבו כי באמת בסגרות יש סכנה, וא"כ זה ברור וכפי שראינו שאלפים מתו מחמת העישון, וא"כ מה שייך לומר שומר פתאים ה' האם ישכב באמצע הרחוב ויאמר שמכונית לא תזיק אותו כי שומר פתאים ה' בודאי הוא מאבד עצמו לדעת, וכמו כן בעישון שהוברר שזה סכנה אז זה מאבד עצמו לדעת, ובודאי אסור לעשן ואין שום היתר, ובפרט כשדברתי עם גדולים ופוסקים והסכימו לדברי, וכן דברתי עם רופאים ואמרו שזה סכנה, וא"כ בודאי אסור לעשן, ועיין בספר עפר תחת אפר להרב אטינגר שליט"א שדן באיסור באריכות והביא פסקים מהרבה גדולים, ולא מובן אצלי ההתנהגות של בני

התורה והזכיר את מאשין מצות, ע"ז השבתי דלמרות שאני בעצמי אוכל מצות יד כל הפסח, אבל לא יתכן לומר שזה חדש דאסור מן התורה שהרי בן כרעא דאבוה הכת"ס התיר בעירו מצות מכונה, ולפי מה שכאילו הוסכם בדורות האחרונים הוא (ואין לזה סתירה מהספר ויאל משה שכת"ר מצטט במכתבו) שהכל לפי התנור והמכונה וטיב ההשגחה (וכלל זה שייך גם בעבודת יד, כאשר עיני ראו ולא זר). ופלא שכ"ת נתבהל כ"כ וחרה לו מאד על מה שפורסם באז נדברו, הלא בית דינו הבד"צ שבעה"ק ירושלם נותנים הכשר על מצות מכונה, הרי שהבינו גם כן שהכלל הוא שהכל לפי טיב ההכשר והמכונה.

ומה שכותב דפה יש מקום אחד שאופים מאשין מצות, שהוא חמץ גמור והעיר לי עד גאמן וכי ויש הכשר של די רבנים וכי אסור להחליט ולפרסם עד שמקיימין, „וירד די לראות“, ובכלל הלא ידוע שאפילו בשאר דברים יש כשר, ויש כשר מדוחק ויש מחמירין ומהדרין, ומהדרין מן המהדרין, ואין להשתמש בחומרות שרגילים להחמיר ולהדר, ולומר על השני שאינו מחמיר כ"כ שזה חמץ גמור, הלא גם ע"ז יש תורה שלימה.

וכל המטרה שהוספתי באז נדברו דרך אגב הוא לקיים „או נדברו“ שנאמר ע"י הנביא מלאכי שיתקיים באחרית הימים דמשימתנו לקיים או נדברו בפועל, דאז נדברו לשון נפעל להסיר המחיצות בין יראי די ולמעט בהבדלי השיטות ושיבין יותר אחד את השני. [וגשתוממתי על החוברת... הדוגל באהבת ישראל שנתקבל אצלי לא מזמן, שמפרסם בשם אדמו"ר, מדורות הקודמים שזה חמץ גמור].

סימן סה

עישון סגריות

בס"ד, יום ר' פי וירא התשל"ט לפ"ק.

היות והתרבו לאחרונה הרבה מבחורי הישיבות אשר מעשנים סגריות, ואין טובה פה, ומה עוד שהאריך בקונטרס „ליקוטי אמרים“ (פ' י"ג), בגדול האיסור שיש בדבר. וכן בספר רחמי אב (אות גאות ס' י"א) שכתב לאסור זה הדבר, רצוני לשאול את כבוד תורתו האם יש צד היתר בדבר. מוקירו ומכבדו.

ירושלים

תשובה

בס"ד אור ליום ה' וחי י"ב טבת התשל"ט.

שו"ב וכ"ט למע"כ הרב איש כבודו יבורך.

נתקבל המכתב במועדו אני טרוד בהדפסת ח"ט אז נדברו ואני רגיל לעבור ולסדר מחדש התשובות לפי הכלל לא הכל מה שכותבים מפרסמים לכן הסחתי דעתי מהמכתבים שמתקבלים.

אינו מוכן למת הטענה רק על בני הישיבה, כאילו מודגש כבר במכתבו שיש לנו עסק עם נושא כזה שהרמב"ם כותב בהל' דעות פרק ה' כשם שהחכם ניכר בחכמתו ובדעותיו

והוא מובדל בהם משאר העם כך צריך שיהא ניכר במעשיו וכו' ולא יאכל ממנו וכו', כלומר כאילו אנו מודים שאין כאן איסור ממש השייך לכל העם. וחזן מזה אני מרגיש כאילו זה פוסל אותי מלדון בזה, למרות שאין אני ראש ישיבה, משגיח, אבל מרגישים שיש שייכות וקריבות לבן תורה, ומי אין לו שייכות לבן תורה.

ולאמיתו של דבר זה בעי' כללית אף שהתביעה על בן תורה הוא יותר חזקה. לכן אנו יכולים לדון בזה ממבט הלכתי לבד. ובאופן עקרוני אני תמיד במחשבה שאפילו דבר שמצד עצמו הוא דבר שנאווי ושלילי ביותר אין לזה שום דמיון לחומר הדבר ששייך לאיזה לאו ומצוה המפורשת, כי מה שנתפרש בתורה לכל ההמון הוא בבחי' „רביעית דם“ אשר מחזיק החיות אצל האדם וממילא אוי ואבוי להאדם, אם נפגע אצלו גם הרביעית דם אפי' בכל שהוא, (כן נתקבל מחכמי המוסר, וע"ד זה כתוב ברבינו בחיי בפרשת ציצית) לכן חרדו מאד תז"ל אם פגמו אפי' בדבר השייך רק להמפורש בתורה כדוגמת (שבת נ"ד ב') פרתו של ר"א היתה יוצאת ברצועה שבין קרניה שלא ברצון חכמים ולא פרתו היתה אלא של שכנתו ומתוך שלא מיחה נקראת על שמו (ביצה כ"ג) פעם אחת יצתה והושחרה שיניו מן הצומות (ירושלמי).

לכן יש לפחד מלגבב לאוין ועשין למרות שאוי לו לאדם שיש לו רק רביעית דם, כי הלוא אנו מזהרין על לא תוסיף ועל כשם שאסור להתיר וכו', ובעיקר כשם שמצוה לומר דבר הנשמע וכו', כי מתרגלין לא לשמוע גם בדברים המפורשים ובדבר המפורש ג"כ יש כמה דרגות אם זה מיוחד או שזה כולל, וגם בזה שמאיימין בלאוין כדי לאפרושי אין בזה שום תועלת הנה למשל בנידון של עישון שמתפרסמים בכל פעם חו"ד של רופאים שזה מזיק לבריאות ומביא מחלות, והלוא הטבע של האדם דכל אשר לו יתן בעד נפשו ואם אין חושש לזה מה יועיל אם נפרסם שעובר ג"כ על איסור תורה של ושמרתם לנפשותיכם.

עכשיו לעצם השאלה אם יש איסור בזה משום „נשמרתם“ או „וחי בהם“ אפי' אם נאמץ את החו"ד של הרופאים לדבר אמיתי, הרי אמרו ז"ל בשבת קכ"ט לענין הקות דם כיון דדשו ביה רבים שומר פתאים ד'. אשר מזה גזרו על כל ערב יו"ט משום ערב שבועות ומובא זה ברמ"א סימן תס"ח סעיף י' ובמ"ב מביא דבמקום סכנה כבר דשו בו רבים ושומר פתאים ד'.

הרי דאינו מתיר המ"ב רק מה שנוגע לסכנה, ובתרומת הדשן מסתפק לומר אם אלו שידעיים מהסכנה אם שייך שומר פתאים, וא"כ בזמנינו שמופץ מאד החו"ד של המדענים מה שגורם מחלות לכאורה לא שייך כ"כ החיתור של שומר פתאים. אמנם נראה דאינו דומה להקות הדם דברוח קדשם קבעו רז"ל דהוי סכנה ודאית אבל מה שהמדעים קובעים זה רק ע"ד השערה וסטטיסטיקה. ועכשיו נתבונן מה שמע"כ מצטט מלקוטי אמרים של הח"ח וצ"ל שם מודגש שלאדם חלוש גורם להחליש כוחותיו, וטעם השני שכתב משום הפסד זמן הרי בזמנינו לא שייך זה, וטעם השלישי משום הפסד ממון, מי יאמר זכיתי לבי שהח"ח תבע מהאברכים שהם מדביקים דפי גמרא בכותלים, שמוציאים כסף על צבע וסידה. ומה עם קפה שזה רק מאות בשנים שהביאו לארצות אלו והמתרגל בזה קשה לפרוש, וכמה טירחות טרחו הפוסקים שיהא מותר לשתות קודם התפלה. ומה עם רוב אכילה שהרא"ש כותב בא"ח: אל תאכל עד שתמלא כריסך כי הרבה חלאים באים על רוב אכילה.

ופוק חזי, שהח"ח בעצמו בהל' יו"ט סימן תק"ד בבה"ל מכריע כהאומרים להתיר עישון ביו"ט דהוי כשוה לכל נפש. אבל בברית ברוך על הח"א כלל צ"ה סימן י"ג (לע"ע בכת"י) אני כותב וז"ל: והנה בזמנינו שחכמי הטבע נמנו וגמרו שהעישון מזיק לאברים מסוימים יתכן שגם בחול יש למנוע משום ונשמרתם וממילא א"א לומר דזה יתא נקרא שזה לכל

נפש אפילו כשרבים עושים כן, ושורר כן בשערים תמצוינים בהלכה לאחר שמביא תשובת סניי שהעישון טוב לעיכול ולתאבון, מעורר שבזמנינו קבעו הרופאים שזה מוזיק לבריאות צריך להיות אסור, וצ"ע. ע"כ לשוני.

בכל אופן אנו רואים שיטת רבותינו ז"ל שעשו הפרדה מוחלטת בין דבר הקשור עם ההלכה הפסוקה ובין דבר שזה שלילי ושנאו, ואפי' אם נתעקש שבזמן שחיבר המ"ב עדיין לא ידעו שזה מוזיק מ"מ הי' זה כדבר מיותר ושלילי, וגם אני לא מלאני לבי להכריע כנגד המ"ב למרות שאצלי זה בודאי שנאו, והנחתי בצ"ע.

אמנם לאחר כל זה אין זאת אומרת שאין אנו צריכים להשתדל למנוע את זה (לא בגדר מחאה), וביחוד מבני הנעורים לפני שמתרגלים בזה, לכן רע עלי המעשה מה שנעשה למנהג קבוע באיזה מקומות שמחלקים סגריות במסיבת בר מצוה וחתונה וכאשר מעוררים ע"ז אומרים שכבר יש מנהג בזה, וע"ז בודאי יש להמליץ דמנהג אותיות גהנם, דזה גורם הרבה תופעות שליליות, ראשית זה כמשחק באש וכבר שמענו ביחד בתקופה האחרונה שגורם הרבה תאונות, ולולא שאין בכחנו לגזור גזירות הי' ראוי לגזור כמו בסנדל המסומר.

הרבה פעמים זה פוגע ומצער את אחרים, איש אשר כמוני שלא נסיתי בכל זה מנעורי לא אני ולא ב"ב, וכשאני נוסע במונית וביחוד בחורף שהחלונות סגורות, אני מרגיש לא טוב במה שהעשן של המעשן נכנס לריאותי החלושות למרות שאין אני מהמאמינים הגדולים שזה גורם מחלות דהלא אנו מאמינים בני מאמינים שהכל בידי שמים, ולכל היותר הוא בכלל מה שאמרו חוץ מצנים ופחים (כלומר ככותל רעוע, כמו שהסברנו במקור החיים על ארחות חיים להרא"ש בסוף יום א'). וכאשר בימים הראשונים בקשתי לכבות, לא כולם נחפזו לכבות, דמה זה נוגע לו לאחרים העיקר הנאת עצמו קובע אצלו (ואח"כ הפסקתי לבקש לכבות). ולפעמים זה גורם חה"ש כשנוסעים פורקי עול שאינם מעשנים, ובפרט אם המדובר בבני תורה, וההרגל בתאוות העישון יכול לגרום ללסטם את הבריות בדרך היתר כלומר חושבים שזה היתר על דרך גזול אביו ואמו ואומר אין פשע, ואם תובע בחזקה מההורים ע"ז עלול לעבור על ארור מקלה אביו ואמו, דזה פשוט דכל טענה ותביעה שיש לו על אביו עוברים בארור.

ועוד גורם לפגום במדת הקדושה, שנכלל בזה כל תאוות והנאות של עה"ז שאפשר להתקיים בלעד, ויתכן גם על גאווה (כמו שמרמו בספר רחמי האב שכב' מצטט ממנו אין הספר תח"י). וזה באמת כולל כל התאוות שתאווה קשור עם גאווה כידוע, ועל כולם נאמר הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם. ובענין עישון יש בזה גם משום מצוה לשמוע דברי חכמים.

ואסיים בדברי גאון ישראל וקדושו באור ישראל דכתב וז"ל אל יאמר האדם את אשר עשה האלקים אין לשנות והוא יתברך הטביע בו כח הרע ואיך אקוה לעקרו משורש, לא כן הדבר כחות האדם בני כבישה גם חלוף המה כאשר עינינו רואות בטבעי בע"ח, אשר האדם רב חילו לכובשם במאסר רצונו לבל ירעו ולבל ישחיתו, גם לעשותם בני תרבות להפוך טבעם ולעקור משורש רוע תכונתם, כן האדם בעצמו יש לאל ידו לכבוש טבעו הרע לבל יצא לפעולת אדם וגם לשנות טבעו לטוב ע"י תלמוד וההרגל ע"כ.

נ"ב. ושוב עוררני להספר אגרות משה (יור"ד ח"ב סימן מ"ט) וז"ל חנה בדבר עישון סגריות ודאי מכיון שיש חשש להתחלות מזה מן הראוי להזהר מזה, אבל לומר שאסור מאיסור סכנתא מכיון שדשו בו רבים כבר איתא בגמרא בכה"ג שומר פתאים ד' בשבת קכ"ט

ובנדה דף ל"א ובפרט שכמה גדולי תורה מדורות שעברו ובדורנו שמעשנין, ממילא אף אלו שמחמירין לחוש להסכנה ליכא איסור לפנ"ע בהושטת אש וגפרורים למי שמעשן ע"כ, ואין להוסיף על דבריו למרות שחראי משבת יש לדחות כאמור ולא נחית לזה. ומ"מ נראה דאם נמצא במקום שמצער או שמויק לאחרים (או מה שחושבים זה להיוק ומצטערים מזה) דנהי דלפני עור אין כאן, אבל גם מעשה חסד אין כאן.

השמטה לסימן מ"ד

מעלת התורה

(ב) ומה שכ"ת כתב אודות „תורה אור“ הדברים משמחים הלב, אמנם לפי גאון וקדוש ישראל באגרת המוסר ד„תורה אור“ הוא בתור סגולה כלומר אור ממש שמאיר בנשמתו וכמו שהאריך בזה רבינו הגדול הגרמח"ל בתחילת הקדמת „דרך עץ חיים“, וזה מעלת חלומד ביגיעה ועיון (ראה היטב בספר המכתבים עמוד ע"ז בהקדמה). אבל האמת תוא דהכוונה הוא גם כמוש"כ כ"ת שליט"א. דקונה השקפת התורה הנכונה. וכמו שכתב במסלת ישרים בסרק ד'. מה שאמרו ז"ל דתורה מביאה לידי זהירות מלבד שבכלל הכוונה על עצם הלימוד, וגם מה שתורה מביא לידי מעשה כי אין ע"ה חסיד וכתב וז"ל אמנם ע"ד פרט המביא לזה הוא ההתבוננות על חומר העבודה אשר חייב בה האדם, ועומק הדין עליה. ויצא לו זה מן העיון במעשים הכתובים בספרי הקודש ומן הלימוד במאמרי החכמים ז"ל המעוררים על זה. וכתב עוד (בפ"ה) וז"ל „אך אם הוא עוסק בתורה בראותו דרכיה צויה ואזרותיה הנה סוף סוף מאליו יתחדש בו התעוררות שיביאנה אל הדרך הטוב והוא מה שאמרו ז"ל הלואי אותי עזבו וכו' ע"כ. כלומר יש חלק בתורה המלמד דרכי ד' יתב', וגם חלק המעשה הלאוין והעשין מלבד עצם קיומן הם גם בתור לימוד ההשקפה הנכונה מה זה רצון ד' יתברך, והלימוד באופן זה אמרו הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו...

ומה שמע"כ מביא בשם ספר העקידה (אין הס' תח"י) אף שגם רמו הוא חלק התורה אבל אין אנו רגילים לנטות מהפשט, והלוא דין זה נפסק בש"ע דבעינו „תשבו כעין תדורו“. ועל דרך הערה (וזה ע"ד המס"י הנ"ל) אני רגיל לומר שמזה אפשר להתבונן וללמוד השקפת חז"ל בלימוד התורה כי לולי דבריהם ז"ל היינו אומרים שאפשר לקיים שתיהן מצות ת"ת וגם מצות סוכה ועיון התורה יקיים לאחר סוכות, אנו רואים מזה מעלת העיון ועמילת התורה שזה מיסוד המצוה ואין לדחות את זה על מחר כמו שאין לדחות מצות תפילין, וברור דמי שלא יציית ולא ירצה לבטל מצות סוכה החביבה יעבור ע"ד חז"ל ועל הדין הנפסק בש"ע, ויתכן דמקרי גמי הדיוט. וזה בהיפך ממה שיש אומרים שהעיקר הוא ללמוד וללמוד, אנו מוכרחים לבטל דעתנו לדעת החז"ל הקדושים שאמרו אגרא דשמעתתא סברא (ברכות ו' ב').

ומה שמע"כ מביא מה שכתב העקידה דמבאר הא דסוכה כ"ח ב', „לעיוני חוץ לסוכה“ דהכוונה הוא דכשלומדים לא צריך ללימודים דסוכה כמו העוה"ז הוי ארעי ושאר השקפות, לכאורה כן ה"י צריך להיות, אבל מה נעשה שאין השקפת חז"ל כן, הרי סוגיא שלימה בשבת ל"א, וביומא ע"ב ב' דיתכן להיות תורה בלא יראה, ולא עוד אלא דיתכן תרתי גיהגום (יעש"ה ברש"י, דהמדובר בעמילת התורה ממש), ולדאבונינו גם המציאות הוא כן שרואים הפרדה בין חדביקים, ומכאן גם סתירה למח שאומרים מפה לאוון בשם ג"א או מען קען לערענין איז מען הצדיק (כשיכולים ללמוד מוכרח להיות צדיק).

שו"ת שבט הלוי חלק ח סימן רנא

ש. בענין שמירת הבריאות מביא מע"כ מתשובת אגר"מ חו"מ ח"ב סי' ע"ו שההימנעות ממאכלים בלתי בריאים רק ראוי להמנע מהם אבל אין בהם גדר איסור, ולכאורה לא משמע כן בריטב"א שבועות ל"ו ע"א ד"ה א"ר ינאי שכתב דהלאו של ונשמרתם כולל גם שלא יאכל ולא ישתה דברים רעים ומשמע דהעובר ע"ז עובר באיסור דאורייתא, ולפ"ז אם יש חיוב דאורייתא לשמוע בקול הרופאים ביחס לדרכי הנהגה בריאותית המאכלים ומשקים וכיו"ב.

ת. לפי דעתי נדון האגר"מ שזכר כב' אינו מעין נדון דברי הריטב"א שהריטב"א איירי מדברים הרעים לאכילה ושת' ומוחזקים ומועדים לכך להזיק לכולם או לרובם עכ"פ, ואג"מ איירי באוכלים שלרובא דאינשי הם הנאה ממש אלא דאיכא מיעוט שניזק מזה אעפ"י שנהנה.

[הנה כבוד השואל השיב על דברינו דאם מזיק אפילו מיעוט היזק של פקו"נ א"כ איך אפשר לקבוע דאזלינן בזה בתר רובא, אבל כוונתי פשוטה דאנו מדברים מאוכלים ומשקים דלרובא דאינשי דרכם בכך ויש מיעוט הניזק נזק חמור מהם דודאי לאותו מיעוט אסור לאכול ולהינות מדין ושמרתם מאד לנפשותיכם, אבל לסתם אנשים אין ביכלתינו לאסור בשביל זה דהא יש הרבה מאכלים רגילים מעולם דלרובא דרובא דאינשי הם בריאים אבל מ"מ יש מיעוט הניזק מהם אפי' גדר ספק סכנה מכ"מ אין משפיע כלום על היתר הרוב, לאפוקי ממש"כ הריטב"א דהוא מיירי דאוכל בודאי מאכלים רעים המזיקים, - מיהו מה שפקפק כבוד השואל על בעל אגר"מ שמקיל בזה גם לענין עישון סיגריות עדין צ"ע].

Riddles of the Week

#1

תוספות מסכת יומא דף יב עמוד ב ד"ה כהן גדול

כהן גדול משום איבה - הקשה ר"י מדקאמר טעמא משום איבה מכלל דמן הדין ראוי להיות כהן גדול מדאורייתא אלא גזרו ביה רבנן משום איבה ותימה אם כן מאי איצטריך לפרושי טעמא דכהן הדיוט משום מעלין בקדש וכו' תיפוק ליה מדילפינן מקרא בפרק שני דזבחים (דף יח.). דכהן גדול שלבש בגדי כהן הדיוט ועבד עבודתו פסולה משום מחוסר בגדים וליכא למימר דהא דקאמר דלא חזי להיות כהן גדול משום איבה היינו לאחר מיתת הראשון דהא מודה רבי יוסי דאם מת ראשון שני חוזר לעבודתו וי"ל דכהן גדול מתמנה בפה ומסתלק בפה ובירושלמי דריש ליה מקרא ומסתברא שהדבר תלוי במלך ובאחיו הכהנים כדאמר בפרק הבא על יבמות דף סא.) דינאי מלכא אוקמיה ליהושע בן גמלא בכהני רברבי ואמר בתוספתא [פ"א] ובירושלמי ביוסף בן אלם מציפורי שאירע פסול בכהן גדול ושימש תחתיו ולאחר שיצא אמר אדוני המלך פר ושעיר שקרבין היום משל מי משלי או משל כהן גדול אמר לו המלך לא דיך ששימשת שעה אחת לפני מי שאמר והיה העולם וכו' עד וידע שהוסע מן הכהונה.

פרשת דרכים [מהמשנה למלך] דרוש יא

נמצינו למדין, שאביגיל ודוד היו חלוקין בדין. שדוד היה סבור דמשעה שנמשח ע"י שמואל יש לו דין מלך ואף שעדין שאול קיים, ואביגיל סוברת שאין לו דין מלך אף שכבר נמשח ע"י שמואל מאחר שעדין שאול קיים וכו'. והכונה היא עם מאי דאמרינן בירושלמי פרק קמא דראש השנה, וברות רבתי עלה דקרא דויאמר לה בועז לעת האוכל גשי הלום, אמר רב הונא כל אותם ששה חדשים שהיה בורח דוד מאבשלום לא עלו לדוד ממנין שני מלכותו שהיה מתכפר בשעירה כהדיוט, ע"כ. הרי דסבירא ליה לדוד דאף שהוא היה משוח מפי ה' וכבר התחיל במלכותו, מכל מקום כיון שנטו כל ישראל אחרי אבשלום אין לו דין מלך.

וכן כתב רד"ק עלה דקרא דכי יואב נטה אחרי אדניה ואחרי אבשלום לא נטה וז"ל כי אילו נטה אחרי אבשלום ולא נטה אחרי אדניה לא היה לו לפחוד, שכיון שכל ישראל היו רוצים להמליכו לא היה מורד שיתחייב מיתה, שאם כן היה עמשה חייב מיתה, והנה דוד אמר לו לשומו שר צבא ובקש עתה את דמו מיד יואב, ע"כ. ואפשר דמטעם זה לא רצה דוד להרוג את שמעי כשבזהו, דהא קי"ל דמלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, אלא דסבר דוד דמאחר שכל ישראל נטו אחרי אבשלום אין לו דין מלך, דומיא דמה שהיה מתכפר בשעירה כהדיוט.

רמ"א יורה דעה הלכות תלמוד תורה סימן רמה סעיף כב

ומי שהוחזק לרב בעיר אפילו החזיק בעצמו באיזה שררה, אין להורידו מגדולתו אף על פי שבא לשם אחר גדול ממנו (ריב"ש סימן רע"א). אפילו בנו ובן בנו לעולם קודמים לאחרים, כל זמן שממלאים מקום אבותיהם ביראה

והם חכמים קצת. (רמב"ם פ"א מהלכות מלכים). ובמקום שיש מנהג לקבל רב על זמן קצוב, או שמנהג לבחור במי שירצו, הרשות בידם, (כל בו). אבל כל שקבלו הקהל עליהם וכל שכן אם עשו ברצון השררה אין לשום גדול בעולם להשתרר עליו ולהורידו (שם בריב"ש).

#2

רמב"ן פרשת חקת פרק יט פסוק ב

טעם טומאת המת, בעטיו של נחש, כי הנפטרים בנשיקה לא יטמאו מן הדין, והוא שאמרו צדיקים אינן מטמאין. ולכך אמר הכתוב זאת חקת התורה, כלומר הנחקקת מן התורה והיא תורה שבע"פ. על כן היא פרה והיא אדומה ממדת הדין, ונתנה לאלעזר להעשות לפניו אפילו על ידי זר, אבל הסגן יראה מעשיה כדי שתעשה על כוונתו שלא יחשבו בה מחשבה רעה כאומות והשטן:

תוספות מסכת כתובות דף קג עמוד ב ד"ה אותו היום

אותו היום שמת רבי בטלה קדושה - שהיו קורין אותו רבינו הקדוש והא דתניא בשילהי סוטה (דף מט.) משמת ר' בטלה ענוה ויראה י"ל קדושה בכלל והרב רבי חיים כהן היה אומר אילמלי הייתי כשנפטר ר"ת הייתי מטמא לו דהאי בטלה קדושה דקאמר הכא היינו קדושת כהונה וכן מוכח מדקאמר אותו היום משמע אותו היום דוקא ותו לא ובהדיא אמר בירושלמי דמס' ברכות בפ' מי שמתו דכשמת רבי אמרו אין כהונה היום ואין נראה לרבי דכמדומה לרבי דהתם מיירי בטומאת בית הפרס דרבנן אבל טומאה דאורייתא לא.

תלמוד בבלי מסכת סוכה דף כה עמוד א

והעוסק במצוה פטור מן המצוה מהכא נפקא? מהתם נפקא, דתניא: ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם וכו' אותם אנשים מי היו? נושאי ארונו של יוסף היו, דברי רבי יוסי הגלילי,

Rabbi Fuerst

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ב סימן מט

בדבר עישון סיגריות ז' דחנכה תשכ"ד. מע"כ ידידי הנכבד הר' אהרן קירשענבוים שליט"א.

הנה בדבר עישון סיגריות ודאי מכיון שיש חשש להתחלות מזה מן הראוי להזהר מזה, אבל לומר שאסור מאיסור סכנתא מכיון שדשו בה רבים כבר איתא בגמ' בכה"ג שומר פתאים ה' בשבת דף קכ"ט ובנדה דף ל"א ובפרט שכמה גדולי תורה מדורות שעברו ובדורנו שמעשנין, וממילא אף לאלו שמחמירין לחוש להסכנה ליכא איסור לפנ"ע בהושטת אש וגפרורים למי שמעשן. ידידו מברכו, משה פיינשטיין.

תוספות מסכת מועד קטן דף יא עמוד א

כוורא סמוך למסרחיה מעלי - ובזמן הזה תופסים סכנה למיכל סמוך לסירחון וגם משתי עלה אבוה דאמר בסמוך דמעלי ושמא נשתנו כמו הרפואות שבש"ס שאינן טובות בזמן הזה או שמא נהרות דבבל מעלו לו טפי ויש מפרשים דכוורא לא בכלל דגים מיירי ושם דג ששמו כוורא ומשונה בדברים האלו משאר דגים כדאמרינן פ' כל הבשר (חולין דף קט:): אסר לן גירותא שרא לן לישנא דכוורא ואין נראה שיהא בכל הלשונות של דגים טעם אחד.

תוספות מסכת חולין דף מז עמוד א ד"ה כל הני

כל הני עיזי ברייתא הכי אית להו - והא דאמר דביני ביני טרפה היינו היכא דגדולה הרבה ואין דומה לענוניתא דורדא פירש בקונטרס דכי משתכחן תרתי דטרפה דהא יתרת דביני וביני לאו אורחה דחדא גופה לא אכשר אלא משום דכל הני עיזי ברייתא הכי אית להו ואם אין לה אפילו אחת כשרה ורבינו אפרים אומר דעל אחת לא היה אומר כל הני עיזי ברייתא הכי אית להו ולא היה סבור רב אשי למטרפה דהא כולוהו אית להו אלא ודאי אפילו על שנים קאמר דכשרה משום דהני עיזי ברייתא הכי אית להו ולפיכך אם אין לו אפילו אחת טרפה ונראה דאין ראייה מבהמות שלנו דשמא חלוקות משלהם כדאשכחן בפרק הלוקח בהמה (בכורות דף יט:): דפרה בת שלשה שילדה ודאי לכהן ובהמות שלנו יולדות לפעמים בשנה שניה אם לא שנאמר דכשילדת בשנה שניה תשש כחה ושוב לא תלד עד שנה רביעית ועמא דבר כרש"י מדקאמר וקרו לה טבחי עינוניתא דוורדא משמע כפירושו דאין שם אלא היא דלא מסתבר כלל לומר דקאי אשניה ובכל מקום שהיא סרוכה טרפה ואם חסר אחת מן האונות אין העינוניתא מצטרפת להשלים.

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ג סימן נב

א' הנה בדבר אשה שכבר ברור שהיא מעוברת ע"י הרגשתה בעצמה באופן ברור או ע"י בדיקות הידועות לרופאים אבל עדיין לא עברו ג' חדשים שלא הוכר עוברת, ודאי דמדינא דגמ' דוקא אחר שעברו ג' חדשים היא בחזקת מסולקת דמים כמפורש בגמ' בנדה דף ז' במתני' לענין דיין שעתן שהוא משודע עוברת ומפורש בברייתא בדף ח' סומכוס אומר משום ר"מ ג' חדשים ומטעמא דאר"ז דהוא משום דראשה ואבריה כבדין עליה, וכן גם איפסק בש"ע /יו"ד/ סימן קפ"ט אבל הוא מהדברים שנשתנו הטבעים זה איזה מאות שנה שתיכף משנתעברה פסקו דמיה, וידיעת רוב הנשים וכמעט כולן

שחושבות ירחי עיבורן משעת הפסקת ראיית הדם בזמן וסתן בערך, וגם סומכין ע"ז לדינא להרבה ענינים כדמצינו בתשובות רבותינו קרוב לארבע מאות שנה שהוא בתשובת הב"ח סימן ק' וכתבה בסוף חדש ניסן שפ"ט שכיון שפירסה נדה היה מבטל קול שזינתה ואין הבת מבעלה וגם היתה אשה מעידה על כך והיה גם הוכחה מזה שילדה לז' חדשים משניסת והיתה גדולה כולד בן ט', משום שזה שפירסה נדה הוא ודאי עדיף טפי מהיו שניהם חבושים בבית האסורים דאיכא אפשר רחוק שזינתה גם עם אחר בבית האסורים עיין שם, ואף הנו"ב בקמא חאה"ע סימן ס"ט באשה שילדה אח"מ = אחר מות = בעלה בט' חדשים וט"ז יום ופירסה נדה שתי שבועות אח"מ בעלה שהעם ריננו דכיון דסתם מעוברת בחזקת מסולקת דמים הרי לא היתה מעוברת מבעלה, ומ"מ התירה הוא רק דאף שודאי לא מצוי שתפרוס נדה כשהיא מעוברת אף רק איזה ימים כרינון העם, אין להוציאה מחזקת כשרותה כי אירע גם שרואות דם כשהן מעוברות, ומה שמסיק ושאלתי פה לרופאים ואמרו לי שדבר זה שכיח מאד מאד לרוב בהרבה נשים שבתחלת עיבורן רואות ושופעות דם בשעת וסתן חדש ושני חדשים, הנה ודאי לשון גוזמא גדולה היא דהרי זה גופא דהנו"ב בעצמו לא ידע וכל העם לא ידעו זה והיינו שגם הנשים המילדות לא ידעו מזה הוא הכרח שאינו דבר מצוי כלל דהא רובא דרובא נשי לא היו הולכות לרופאים להוליד הולד, ואף הדורות שאחרי הנו"ב כי גם בילדותי עדיין לא היו הולכות לרופאים וגם לא לאקושארקעס/למייילדות/ שהן נשים שלמדו בבית ספר דהמדינה לזה שכבר היו נמצאות באיזה מקומות אלא לנשים זקנות שמסרו אחת לחברתה איך להתנהג, ולא הלכו לרופאים אלא נשים מועטות ורק כשהן חולות, שאף כל הנשים שהלכו לרופאים היו מיעוטא דמיעוטא נגד כל הנשים שבעולם וכ"ש המיעוט מאלו שהלכו לרופאים שעלייהו אמרי שהוא שכיח הוא כמעט שאינו כלום נגד כל הנשים ותמוה על לשון זה שמביא מהרופאים דהרי כיון שהוצרך לשאול מרופאים הרי הוא ברור שבלא זה לא היה יודע זה, שא"כ ברור שנשתנו הטבעים בזה זה מאות בשנים שתיכף כשנתעברות פוסקות מלראות דם ושפיר כתב בתורת השלמים שתיכף כשנתעברה רובן דרובן של הנשים פוסקות מלראות דם.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מילה סימן רסו סעיף יא

והוא הדין לספק בן שבעה ספק בן שמונה, שאין מלין אותו בשבת אלא אם כן גמרו שערו וצפרניו. הגה: וי"א דמהלין ליה הואיל וספק בן שבעה הוא, אלא דאין מחללין עליו השבת בשאר דברים (סמ"ג וכן משמע מהרי"ף והרא"ש וטור), וכן נראה לי עיקר.

שו"ת אגרות משה חושן משפט חלק ב סימן עו

והקלקול לחלות מזה הוא עכ"פ רק מיעוט קטן וכ"ש להחלות מזה בסרטן (קענסער) ובעוד מחלות מסוכנות הוא קטן ביותר דאף שמע"כ ראה הרבה חולים שמע"כ שהוא רופא ונמצא בבית החולים ורואה כמעט בכל יום חולים בסרטן הריאה והגרונן וגם באיברים אחרים שנמצאו יותר באלו שמעשנים סיגריות, וכן הוא נמי גם בשאר בתי חולים, מ"מ ודאי כל החולים הנמצאים בבתי החולים וגם בצירוף אלו שלא באו לבתי החולים הוא מיעוטא לגבי אלו דעלמא שנמצאו בבתייהם שלא נחלו כלל.

Rabbi Graus

תלמוד בבלי מסכת חגיגה דף ג עמוד ב

תנו רבנן: איזהו שוטה? היוצא יחידי בלילה, והלן בבית הקברות, והמקרע את כסותו. איתמר, רב הונא אמר: עד שיהו כולן בבת אחת. רבי יוחנן אמר: אפילו באחת מהן. היכי דמי? אי דעביד להו דרך שטות - אפילו בחדא נמי. אי דלא עביד להו דרך שטות - אפילו כולהו נמי לא! - לעולם דקא עביד להו דרך שטות, והלן בבית הקברות - אימור כדי שתשרה עליו רוח טומאה הוא דקא עביד, והיוצא יחידי בלילה - אימור גנדרפס אחדיה, והמקרע את כסותו - אימור בעל מחשבות הוא. כיון דעבדינהו לכולהו - הוה להו.

רמ"א יורה דעה הלכות תלמוד תורה סימן רמה סעיף כב

ומי שהוחזק לרב בעיר אפילו החזיק בעצמו באיזה שררה, אין להורידו מגדולתו אף על פי שבא לשם אחר גדול ממנו (ריב"ש סימן רע"א). אפילו בנו ובן בנו לעולם קודמים לאחרים, כל זמן שממלאים מקום אבותיהם ביראה והם חכמים קצת. (רמב"ם פ"א מהלכות מלכים). ובמקום שיש מנהג לקבל רב על זמן קצוב, או שמנהג לבחור במי שירצו, הרשות בידם, (כל בו). אבל כל שקבלו הקהל עליהם וכל שכן אם עשו ברצון השררה אין לשום גדול בעולם להשתרר עליו ולהורידו (שם בריב"ש).

תוספות מסכת יומא דף יב עמוד ב ד"ה כהן גדול

כהן גדול משום איבה - הקשה ר"י מדקאמר טעמא משום איבה מכלל דמן הדין ראוי להיות כהן גדול מדאורייתא אלא גזרו ביה רבנן משום איבה ותימה אם כן מאי איצטריך לפרושי טעמא דכהן הדיוט משום מעלין בקדש וכו' תיפוק ליה מדילפינן מקרא בפרק שני דזבחים (דף יח.). דכהן גדול שלבש בגדי כהן הדיוט ועבד עבודתו פסולה משום מחוסר בגדים וליכא למימר דהא דקאמר דלא חזי להיות כהן גדול משום איבה היינו לאחר מיתת הראשון דהא מודה רבי יוסי דאם מת ראשון שני חוזר לעבודתו וי"ל דכהן גדול מתמנה בפה ומסתלק בפה ובירושלמי דריש ליה מקרא ומסתברא שהדבר תלוי במלך ובאחיו הכהנים כדאמר בפרק הבא על יבמתו (יבמות דף סא.) דינאי מלכא אוקמיה ליהושע בן גמלא בכהני רברבי ואמר בתוספתא [פ"א] ובירושלמי ביוסף בן אלם מציפורי שאירע פסול בכהן גדול ושימש תחתיו ולאחר שיצא אמר אדוני המלך פר ושעיר שקרבין היום משל מי משלי או משל כהן גדול אמר לו המלך לא דיך ששימשת שעה אחת לפני מי שאמר והיה העולם וכו' עד וידע שהוסע מן הכהונה.

שו"ת חתם סופר חלק יורה דעה סימן ה

אמנם הרוב יכולים למחות אף על גב שהם עצמם מינו אותם לכתחלה על כל דבר הקהל מ"מ יכולים עתה לחזור בהם וגם ע"ז שייך מה לי קבלה מתחלה מה לי חזרה בסוף שהם אמרו למנותם והם אמרו לחזור בהם ואפי' כה"ג נתמנה בפה ומסתלק בפה כמ"ש תוס' יומא י"ב ע"ב. האמת שבירושלמי במס' הוריות איתא דכה"ג דכתב שמן משחת אלקיו עליו אני ה' מה ה' לעולם אף כה"ג אינו עובר לעולם וצ"ל כהן גדול שנמשח בשמן המשחה שאני אף על גב דדוד המלך

נמי נמשח ואפ"ה בששה חדשים שנרדף מאבשלום הי' מתכפר בשעירה כהדיוט מ"מ גבי כהן דכתיב אני ה' גבי משיחה שלו אינו עובר מגדולתו לעולם אבל כה"ג מרובה בגדים מסתלק בפה כ"ש מינוי קהל ע"כ יכולים הרוב לסרב על תקנתם וכאלו סלקום ממינוי שלהם עכשיו.

שו"ת חתם סופר אורח חיים סימן קעו

והנ"ל בזה דלא לחנם האריכו לומר אנו שלוחי בית דין ואתה שלוחינו ושליח ב"ד משביעים וכו', מה צורך לאורך הלז, אלא משום דכהן גדול מתמנה בפה ומסתלק בפה ע"י בית דין כמ"ש תוס' יומא י"ב ע"ב ד"ה כה"ג כו', והצדוקים מודים שאין עבודת יה"כ כשרה אלא בכה"ג, ושלוחי ב"ד בשליחות מתנים עמו שאם ישנה דבר איננו שלוחם, פי' איננו כהן גדול נמצא העבודה פסולה.

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יד עמוד א - ב

אביגיל - דכתיב והיה היא רכבת על החמור וירדת בסתר ההר. בסתר ההר מן ההר מיבעי ליה אמר רבה בר שמואל: על עסקי דם הבא מן הסתרים. נטלה דם והראתה לו. אמר לה: וכי מראין דם בלילה אמרה לו: וכי דנין דיני נפשות בלילה? - אמר לה מורד במלכות הוא, ולא צריך למידייניה. אמרה לו: עדיין שאול קיים, ולא יצא טבעך בעולם. - אמר לה: וברוך טעמך וברוכה את אשר כלתני היום הזה מבוא בדמים.

פרשת דרכים [מהמשנה למלך] דרוש יא

נמצינו למדין, שאביגיל ודוד היו חלוקין בדין. שדוד היה סבור דמשעה שנמשח ע"י שמואל יש לו דין מלך ואף שעדיין שאול קיים, ואביגיל סוברת שאין לו דין מלך אף שכבר נמשח ע"י שמואל מאחר שעדיין שאול קיים וכו'. והכונה היא עם מאי דאמרינן בירושלמי פרק קמא דראש השנה, וברות רבתי עלה דקרא דויאמר לה בועז לעת האוכל גשי הלום, אמר רב הונא כל אותם ששה חדשים שהיה בורח דוד מאבשלום לא עלו לדוד ממנין שני מלכותו שהיה מתכפר בשעירה כהדיוט, ע"כ. הרי דסבירא ליה לדוד דאף שהוא היה משוח מפי ה' וכבר התחיל במלכותו, מכל מקום כיון שנטו כל ישראל אחרי אבשלום אין לו דין מלך.

וכן כתב רד"ק עלה דקרא דכי יואב נטה אחרי אדניה ואחרי אבשלום לא נטה וז"ל כי אילו נטה אחרי אבשלום ולא נטה אחרי אדניה לא היה לו לפחוד, שכיון שכל ישראל היו רוצים להמליכו לא היה מורד שיתחייב מיתה, שאם כן היה עמשא חייב מיתה, והנה דוד אמר לו לשומו שר צבא ובקש עתה את דמו מיד יואב, ע"כ. ואפשר דמטעם זה לא רצה דוד להרוג את שמעי כשבזהו, דהא קי"ל דמלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, אלא דסבר דוד דמאחר שכל ישראל נטו אחרי אבשלום אין לו דין מלך, דומיא דמה שהיה מתכפר בשעירה כהדיוט.

שו"ת אבני נזר חלק יורה דעה סימן שיב

אך כשאני לעצמי הייתי אומר דמשעה שמשחו שמואל הי' לו דין מלך לכל דבר וכבש"ס מגילה (י"ד ע"ב) דנבל מורד במלכות הוה ואביגיל הצילו משום דעדיין לא יצא טבעו בעולם. ולמה לא אמרו בלשון מבורר שעדיין לא נתמנה או עדיין

אינו מלך. ומשמע דמלך הוא. אבל אין על המורד דין מורד במלכות כיון שלא יצא טבעו ולא הי' מלכותו בהתגלות ואולי לא ידע המורד ולפי זה כל בית שאול הי' להם דין מורדים משום דאחר מיתת שאול הי' מפורסם משיחת שמואל. וידעתי כי הפרשת דרכים בדרך המלך דרך אחרת אתו עיין שם. אך לאו לדרשא קאתינא. ורחש לבי עוד דבר חדש דהא דאיתא בירושלמי פ"ק דר"ה ופ"ג דהוריות דששה חדשים שהי' דוד נרדף מפני אבשלום בשעירה הי' מתכפר כהדיוט. לאו למימרא דאז לא הי' לו דין מלך כלל. אלא מאחר דדין שעיר תלוי במי שאינו ע"ג אלא הי' אלקיו. ומאחר שהי' נרדף ומתירא מאבשלום בע"כ יש ע"ג שררה. ואין זה תלוי באם יש לו דין מלך או לא. והרי אפי' רבי בעא מיני' דר"ח מאי אני בשעיר [הוריות יא ע"ב] אף שלא הי' בו ענין מלוכה כלל אי לאו דצרתו בבבל הוא הריש גלותא והריש גלותא באמת בשעיר.

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כז עמוד ב – דף כח עמוד א

תנו רבנן: מעשה בתלמיד אחד שבא לפני רבי יהושע, אמר לו: תפלת ערבית רשות או חובה? אמר ליה: רשות. בא לפני רבן גמליאל, אמר לו: תפלת ערבית רשות או חובה? אמר לו: חובה. אמר לו: והלא רבי יהושע אמר לי רשות! אמר לו: המתן עד שיכנסו בעלי תריסין לבית המדרש. כשנכנסו בעלי תריסין, עמד השואל ושאל: תפלת ערבית רשות או חובה? אמר לו רבן גמליאל: חובה. אמר להם רבן גמליאל לחכמים: כלום יש אדם שחולק בדבר זה? אמר ליה רבי יהושע: לאו. אמר לו: והלא משמך אמרו לי רשות! אמר ליה: יהושע, עמוד על רגליך ויעידו בך! עמד רבי יהושע על רגליו ואמר: אלמלא אני חי והוא מת - יכול החי להכחיש את המת, ועכשיו שאני חי והוא חי - היאך יכול החי להכחיש את החי? היה רבן גמליאל יושב ודורש, ורבי יהושע עומד על רגליו, עד שרננו כל העם ואמרו לחוצפית התורגמן: עמוד! ועמד.

אמרי: עד כמה נצעריה וניזיל? בראש השנה אשתקד צעריה, בבכורות במעשה דרבי צדוק צעריה, הכא נמי צעריה, תא ונעבריה! מאן נוקים ליה? נוקמיה לרבי יהושע? בעל מעשה הוא; נוקמיה לרבי עקיבא? דילמא עניש ליה, דלית ליה זכות אבות; אלא נוקמיה לרבי אלעזר בן עזריה, דהוא חכם והוא עשיר והוא עשירי לעזרא. הוא חכם - דאי מקשי ליה מפרק ליה, והוא עשיר - דאי אית ליה לפלוחי לבי קיסר אף הוא אזל ופלח, והוא עשירי לעזרא - דאית ליה זכות אבות ולא מצי עניש ליה. אתו ואמרו ליה: ניחא ליה למר דליהוי ריש מתיבתא? אמר להו: איזיל ואימליך באינשי ביתי. אזל ואמליך בדביתהו. אמרה ליה: דלמא מעברין לך? אמר לה: [לשתמש אינש] יומא חדא בכסא דמוקרא ולמחר ליתבר. אמרה ליה: לית לך חיותא. ההוא יומא בר תמני סרי שני הוה, אתרחיש ליה ניסא ואהדרו ליה תמני סרי דרי חיותא. היינו דקאמר רבי אלעזר בן עזריה: הרי אני כבן שבעים שנה, ולא בן שבעים שנה.